

Etter adresseliste

Kontakt saksbehandler

Anders Kvadsheim Mygland, 51568721

e-post: anders.mygland@statsforvalteren.no

Om adgang til å ta egenandel for trygghetsalarm i kommunen

Vi ber kommunen om å videreformidle dette brevet til kommunedirektør/rådmann, andre relevante ledere i kommunen, andre som kommunen mener at brevet kan være relevant for.

Bakgrunn

Statsforvalteren i Rogaland viser til flere artikler i Stavanger Aftenblad som gjelder at Stavanger kommune har innført egenandel for trygghetsalarm. Ut fra mediedekningen kunne det virke som at kommunen hadde vedtatt at det tas egenandel for *alle* tildelinger av trygghetsalarm, men da knyttet til personens inntekt (over og under 2G). Dette uavhengig av om kommunen har vurdert trygghetsalarm som en nødvendig helse- og omsorgstjeneste for den det gjelder eller ikke. Vi vurderer at en ordning hvor det åpnes for betaling for trygghetsalarm uavhengig av om trygghetsalarm er nødvendig helse- og omsorgstjeneste for den enkelte, ville vært i strid med regelverket. Vi ser imidlertid at Stavanger kommunes hjemmeside¹ nå er oppdatert med at kommunen skal «*[u]ndersøke om det er noen innbyggere som skal ha gratis trygghetsalarm, om den er erstatning for helsehjelp eller praktisk bistand til personlig stell og egenomsorg*». Som vi kommer tilbake til, er dette riktig fremgangsmåte etter regelverket.

I 2021 sendte vi en e-post til alle kommuner, vedlagt en e-post vi sendte til Kvitsøy kommune om regelverket rundt egenandel for trygghetsalarm. Særlig på bakgrunn av mediedekningen som nå har vært rundt dette, og fordi vi nå har blitt kontaktet med spørsmål om regelverket, vil vi i dette brevet på nytt gi veiledning om regelverket rundt egenandel for trygghetsalarm til alle kommunene i fylket². Kommuner kan ikke vedta at det skal tas mer betalt for trygghetsalarm enn det regelverket åpner for.

Statsforvalterens kommentarer

Trygghetsalarm er en velferdsteknologisk løsning som følger de vanlige reglene i pasient- og brukerrettighetsloven og helse- og omsorgstjenesteloven. Det betyr at behovet for trygghetsalarm for den enkelte skal kartlegges på vanlig måte som andre tjenester etter helse- og omsorgstjenester, og at trygghetsalarm kan være «*helsetjenester i hjemmet*» etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 nr. 6 bokstav a, se bl.a. HelseDirektoratets *Veileder for saksbehandling - Tjenester etter helse- og*

¹ <https://www.stavanger.kommune.no/helse-og-omsorg/hjelpemidler/#trygghetsalarm>

² Vi legger ved kopi av vår e-post fra 2021, for oversiktens skyld.

omsorgstjenesteloven §§ 3-2 første ledd nr. 6, 3-6 og 3-8 side 14. Det er de vanlige reglene om tildeling av tjenester med vedtak mv. som gjelder for trygghetsalarm som for andre tjenester etter dette regelverket³.

Det er ikke egne regler om betaling og egenandel for velferdsteknologi, som inkluderer trygghetsalarm. Det er derfor de vanlige reglene i helse- og omsorgstjenesteloven § 11-2 og forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester som regulerer dette uttømmende. Kort fortalt følger det av forskriften av kommunen ikke kan ta betalt for helsetjenester i hjemmet, men at det etter forskriften kapittel 2 kan tas betalt for praktisk bistand og opplæring innenfor visse rammer. I den ovennevnte veilederen fra Helsedirektoratet står det på side 19-21:

«Hvis kommunen f.eks. benytter velferdsteknologi, matombringing, dagsenter/dagaktivitet eller andre tilbud som ikke er direkte nevnt i f.eks. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 for å dekke pasienten/brukerens behov for nødvendige helse- og omsorgstjenester, skal tildelingen likevel vurderes, saksbehandles og fattes vedtak om på vanlig måte. Se bl.a. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-7 andre ledd om når det skal fattes enkeltvedtak. Reglene om egenbetaling i helse- og omsorgstjenesteloven § 11-2 og forskrift om egenandel for helse- og omsorgstjenester gjelder tilsvarende.

I noen tilfeller kan personer ha et ønske om ta i bruk et tilbud fra kommunen, f.eks. GPS, selv om det ikke foreligger et behov som gir rett til tjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven. Om det aktuelle tilbudet skal dekke en persons behov for nødvendige helse- og omsorgstjenester, eller om tilbudet gis som en service fra kommunen, vil bero på en konkret vurdering av tjenestens karakter og den enkelte pasient/brukers bistandsbehov. Det samme gjelder for tilbud om utkjøring av mat, vask av klær, dagaktivitetstilbud, rengjøring av bolig og lignende. Når kommunen gir slike eller andre tilbud i situasjoner der dette ikke er å anse som en nødvendig helse- og omsorgstjeneste for personen, står kommunen fritt til å ta betalt for tjenesten opp til ordinær selvkost, se Kommunal- og moderniseringsdepartementets retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester (H-3/14).

[...]

[...] Om det velferdsteknologiske hjelpemiddelet tilbys som ledd i nødvendige helse- og omsorgstjenester har først og fremst betydning for egenbetalingsspørsmålet, jf. pkt. 1.3.6 ovenfor. Hvis velferdsteknologien erstatter eller må anses som praktisk bistand som det kan kreves egenandel for etter forskrift om egenandel for helse- og omsorgstjenester, kan det kreves egenbetaling slik dette er angitt i forskriften § 9 andre ledd. Erstatte teknologien derimot tjenester som det ikke kan tas egenandel for (typisk helsetjenester i hjemmet og nødvendig tilsyn/trygghet), kan det heller ikke tas egenandel for tjenesten når den gis ved hjelp av teknologiske innretninger.

Dersom personen ikke har behov for nødvendige helse- og omsorgstjenester, men likevel ønsker å benytte seg av en teknologi som kommunen tilbyr, kan kommunen kreve at personen betaler for tilbudet opp til ordinær selvkost slik dette er beskrevet under pkt. 1.3.6 ovenfor.»

---

³ For mer om dette mer generelt, viser vi til [Velferdsteknologiens ABC Etikk, lovverk, informasjonssikkerhet og personvern](#).

En liknende formulering fremgår av Velferdsteknologiens ABC, som er lenket i fotnoten på side 1 av dette brevet. På side 44 står det der:

«Etter egenandelsforskriften kan kommunen kreve egenbetaling for praktisk bistand som ikke ytes til personlig stell og egenomsorg, i form av en begrenset selvkost slik dette er angitt i egenandelsforskriften § 8. For andre nødvendige helse- og omsorgstjenester utenfor institusjon, herunder avlastning og helsetjenester i hjemmet i form av hjemmesykepleie, kan kommunen ikke kreve egenbetaling.

Disse reglene gjelder også når det ytes tjenester ved bruk av velferdsteknologi. Når teknologien erstatter praktisk bistand som ikke er til personlig stell og egenomsorg, kan det derfor kreves egenbetaling i tråd med prinsippet i egenandelsforskriften § 8. Erstatter teknologien derimot tjenester som det ikke kan tas egenandel for, for eksempel hjemmesykepleie, avlastning eller nødvendig tilsyn, kan det ikke kreves egenbetaling.

Eksempel på slik teknologi er medisindispenser og ulike former for digitalt tilsyn, herunder trygghetsalarm som personen har behov for etter en helse- og omsorgsfaglig vurdering. For tilbud som ikke faller inn under det kommunen er forpliktet til å yte etter helse- og omsorgstjenesteloven, det vil si tilbud som ikke dekker et behov for helse- og omsorgstjenester i pasient- og brukerrettighetslovens forstand, kan det kreves ordinær selvkost. Et eksempel kan være matlevering eller trygghetsalarm som personen ikke har behov for etter en helse- og omsorgsfaglig vurdering, men som ytes som et servicetilbud.»

Vi slutter oss til det som står i begge sitatene vi har gjengitt. Erstatter trygghetsalarm tjenester som det ikke kan tas egenandel for (typisk helsetjenester i hjemmet og nødvendig tilsyn/trygghet), kan det ikke tas egenandel for tjenesten når den gis ved hjelp av trygghetsalarm.

Oppsummert er det derfor slik at trygghetsalarm – som all annen velferdsteknologi – må vurderes etter de vanlige reglene om egenbetaling i helse- og omsorgstjenesten. Hvilke helt konkrete behov trygghetsalarmen skal dekke, altså om det helt eller delvis skal dekke personens behov for nødvendige helse- og omsorgstjenester, om det skal dekke behov for praktisk bistand eller om det er en ren service, vil være avgjørende for spørsmålet om kommunen kan kreve egenandel. I praksis vil nok trygghetsalarm sjelden være en måte å gi praktisk bistand/opplæring på, slik at vurderingen i de fleste tilfeller blir om det tildeles ut fra pasientens helsemessige situasjon (da er det helsehjelp, og man i slike tilfeller ikke ta noe betaling for trygghetsalarm), eller om er en service fra kommunen. Når kommunen gir trygghetsalarm i situasjoner der dette ikke er å anse som nødvendig helsehjelp for personen, men som en service, står kommunen fritt til å ta betalt for tjenesten opp til ordinær selvkost⁴.

Det er viktig at kommuner gjør reelle vurderinger i tildeling av trygghetsalarm av om det vurderes som nødvendig helsehjelp for personen, og synliggjør det i vedtaket. Det er også viktig at kommuner ikke krever egenandel for trygghetsalarm der trygghetsalarmen er tildelt som en nødvendig helsehjelp.

---

⁴ Når trygghetsalarm eller andre tjenester gis som en service så faller det utenfor forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester, og kommunen kan derfor ta opp til ordinær selvkost. Kommunen vil da selvsagt kunne lage regler om at alle som får trygghetsalarm eller andre tjenester som en service, skal betale *mindre* enn selvkost, eller ikke betale noe.

Med hilsen

Andres Neset (e.f.)
fylkeslege/avdelingsdirektør

Anders Kvadsheim Mygland
seniorrådgiver/jurist

Dokumentet er elektronisk godkjent

Adresseliste:

Eigersund kommune	Postboks 580	4379	Egersund
Stavanger kommune	Postboks 8001	4068	Stavanger
Haugesund kommune	Postboks 2160	5504	Haugesund
Sandnes kommune	Postboks 583	4305	Sandnes
Sokndal kommune	Gamleveien 20	4380	Hauge I Dalane
Lund kommune	Moiveien 9	4460	Moi
Bjerkreim kommune	Postboks 17	4389	Vikeså
Hå kommune	Rådhusgata 8	4360	Varhaug
Klepp kommune	Postboks 25	4358	Kleppe
Time kommune	Postboks 38	4349	Bryne
Gjesdal kommune	Rettedalen 1	4330	Ålgård
Sola kommune	Postboks 99	4097	Sola
Randaberg kommune	Postboks 40	4096	Randaberg
Strand kommune	Postboks 115	4126	Jørpeland
Hjelmeland kommune	Vågavegen 116	4130	Hjelmeland
Suldal kommune	Eidsvegen 7	4230	Sand
Sauda kommune	Postboks 44	4201	Sauda
Kvitsøy kommune	Kommunehusveien 6	4180	Kvitsøy
Bokn kommune	Boknatun	5561	Bokn
Tysvær kommune	Postboks 94	5575	Aksdal
Karmøy kommune	Postboks 167	4291	Kopervik
Utsira kommune	Postboks 63	5547	Utsira
Vindafjord kommune	Rådhusplassen 1	5580	Ølen